

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

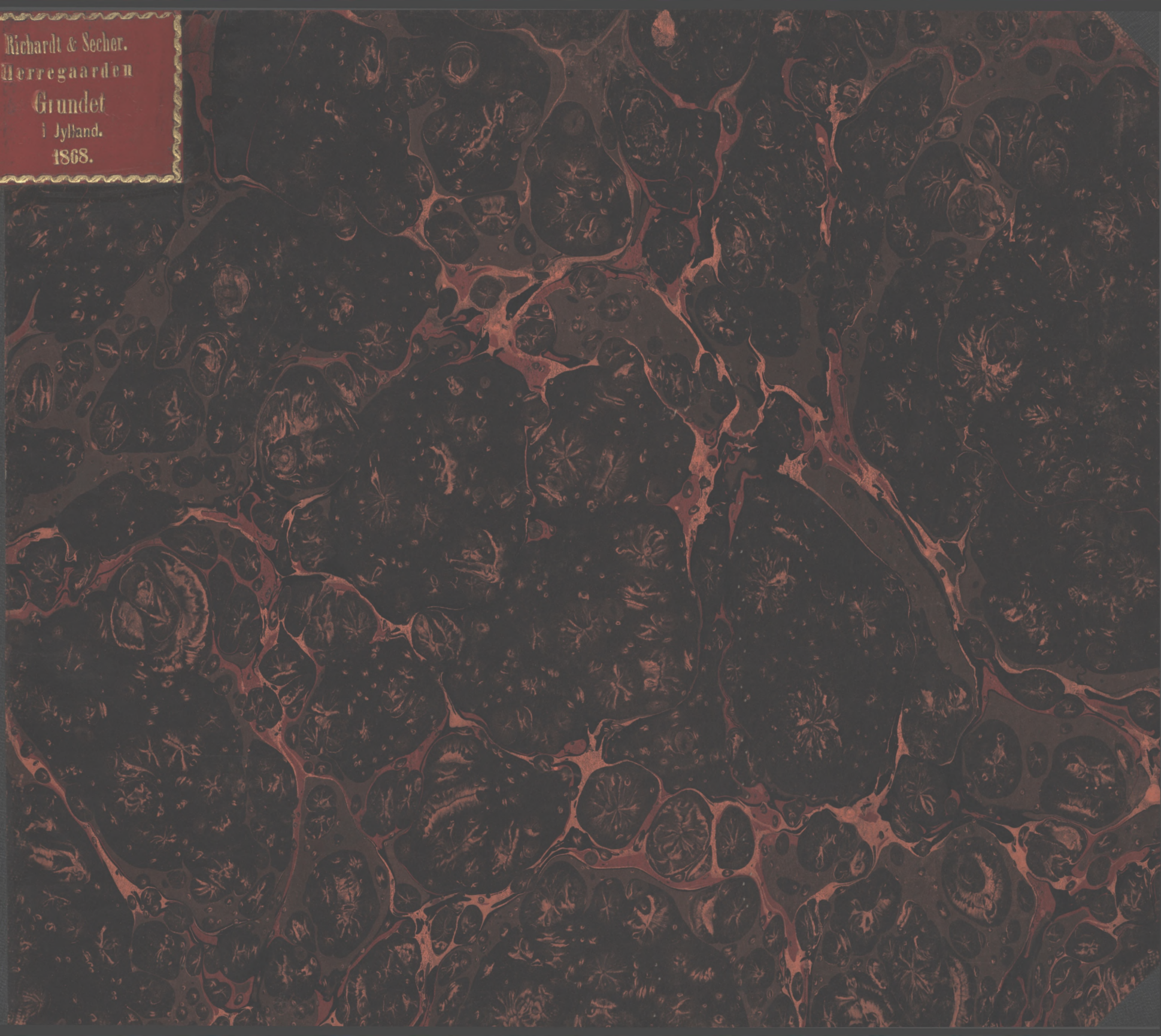
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Richardt & Secher.
Herregaarden
Grundet
i Jylland.
1868.

Richardt del.

C.A. Reitzel's Forlag.

I. W. Tegner & Kittendorff's lith. Inst.

GRUNDET
i Jylland.

GRUNDET

i Jylland.

I Nørvang Herred og Hornstrup Sogn, næppe en halv Mil nord for Vejle, laa forudm Landsbhyen Grundet, efter hvilken Anders Vedels Lærer, den hæderlige Niels Pedersen Grundet, havde sit Navn; han var Bønder-
søn fra denne By. Endnu i Aaret 1578 var Bhyen ikke liben; thi da fik Iver Bind i Magestifte med Kongen foruden 2 Gaarde i Hornstrup ogsaa 7 Gaarde i Grundet By og Birk. I Bhyen laa Herregaarden Grundet, under hvilken efterhaanden hele Landsbhyens Omraade er indbragen. De første Ejere af denne Gaard, som man kjender med Visshed, vare af Witten Bind. Den før nævnte Iver Bind til Grundet døde i Aaret 1586 i den høje Alder af 84 Aar. Han var gift med Fru Anne Henriksdatter Sandberg, død 1579, 63 Aar gammel. To af deres Sønner, Jakob og Henrik Bind, arvede Gaarden efter Faberen. Jakob Bind giftede sig den 26de Juni 1586 med Jomfru Else Høg, hvis Forældre vare Jørgen Høg til Klarupgaard og Fru Anne Stygge. Han var øverste Sekretær hos Kong Frederik den anden, Rannik og Erkebøgn i Domkapitlet i Roskilde. Tillige med sin Broder Henrik havde han 1590 og 1594 Retsstrid med Fru Mette Vogensflitt (Wohnsflith), Enke efter Klavs Steel, iblandt hvis Arvinge de vare. Han døde den 14de April 1607. Hans Enke Fru Else Høg fik 1609 ved Magestifte med Kongen 2 Gaarde i Neber-Hornstrup By. Fru Else døde 1649, og hendes Søn Iver Bind til Nørholm, død 1658, solgte sin Del af Grundet. Henrik Bind havde 1587 faaet Fæstebrev paa Kirkens Løb i Korntienden af Hornstrup Sogn; men Lensmanden havde i Forvejen fæstet denne Tiende til to af Sognemændene paa alles Vegne, saa at den ikke var ledig, da Kongen fæstede ham den. Det paalagdes ham derfor i Kongebrev af 6te Februar s. A. at lade Sognemændene nyde Tienden, hvorimod disse skulde tilbagegive ham det ubredebe Stedsmaal (Indfæstning). Henrik Bind døde ugift den 18de Novbr. 1607. Hans Arvinge vare den ældste Broder Albert Bind og Søstrene Fru Barbara Bind, Enke efter

Christen Lange til Bramminge og død i Decbr. 1609, og Jomfru Ingeborg Bind, død ugift.

Albert Bind til Allerup døde 1608. Hans anden Hustru var Fru Ellen Glambek, død 1603. Deres Søn Niels Bind til Allerup, Lensmand paa Bergenhøus, giftede sig i Septbr. 1613 med Fru Karen Juel, Datter af Peder Juel til Alsted og Fru Margrete Ulfstand. Han forlod denne Verden i Aaret 1615, 38 Aar gammel, og hans Del af Grundet tilfaldt hans Enke og nogle Aar efter Sønnen Niels Bind, der fødtes paa Grundet 1615 kort efter Faberens Død. Han var hjemme paa Grundet hos sin Moder indtil sit 9de Aar og sendtes da til Vejle for at undervises og opdrages af Sognepræsten Dr. Christen Jensen, senere Hofprædikanant. Imedens de kejserlige Solbater i Aaret 1627 hærgebe i Sylland, døde hans Moder paa Allerup; derfor kom han over til sin Morbroder Jens Juel til Rindbjærggaard (i Øster-Hørne Herred og Algob Sogn), Høvedsmand paa Thronbhjem Slot, der 1629 sendte ham til Sorø Akademi med Dr. Niels Paaske til Hofmester. I August 1633 drog han efter sin anden Morbroders Erik Juels (til Hundsbæk) Anvisning udenlands under Tilfyn af Mester Jørgen Bertelsen, senere Professor ved Gymnasiet i Odense. Denne hans Færd i fremmede Lande, Holland, England, Frankrige, Svejts og Italien og tilbage over Holland, varede indtil Februar 1638; af denne Tid maatte han ligge syg i 18 Uger i Leiden af en Pestshgd, saa at han var Døden nær. Efter derpaa at have været en kort Tid hjemme paa Grundet og hos sin Morbroder Erik Juel, drog han til Høve og fik Ansættelse som Hofjunker. I August 1640 fik han det Hværv at være Marskalk for Hr. Korfits Ulfeld og Gregers Krabbe, der drog som Sendemænd til England, og efter Hjemkomsten fik han i April 1641 Kjøbenhavns Slot og Len, men fik paa samme Tid et nyt Bønde at udføre i England paa Kongens Vegne. Atter hjemkommen til Fædrelandet efter 4 Maaneders Forløb, bejlede han til Jomfru

GRUNDET

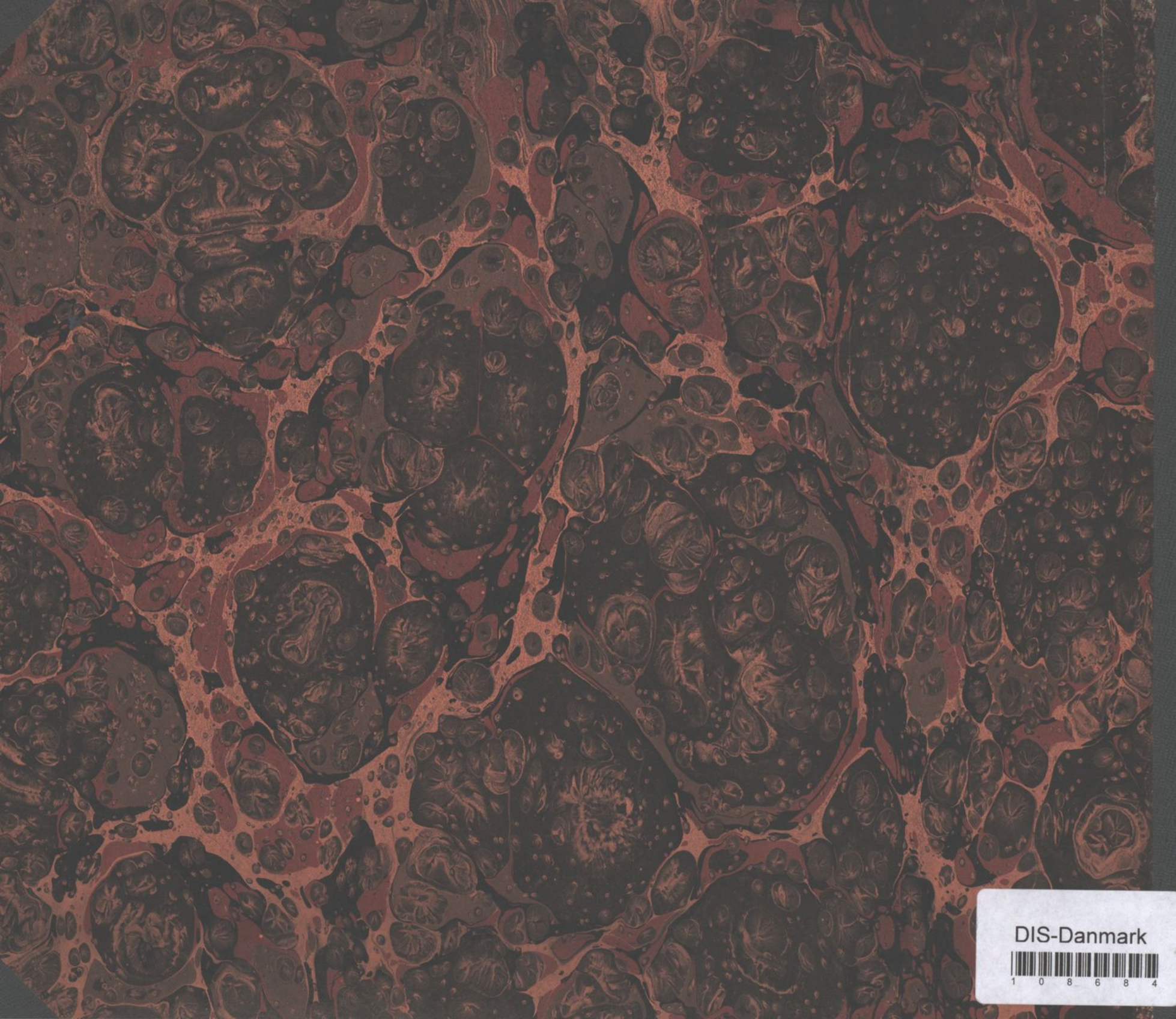
i Jylland.

Mette Rosenfrands, Datter af Holger Rosenfrands til Blimminge og Fru Lene Gyldenstjerne. Deres Bryllup holdtes den 30te Oktober 1642 i Rjøge. I Aaret 1644 paalagde Kongen ham at at hævde et Kompagni Ryttere, og som dets Ritmester sendtes han over til Staane, hvor han efter det Vibuesbyrd, han faar i den over ham holdte Sigprædiken, viste sig som en mandig Krieger. Sit Len maatte han paa Grund af Sygdelighed opgive efter 5 Aars Tjeneste, og efter flere Aars Afkræftelse og nogen Tids Sygdom af Svindsot døde han den 5te Decbr. 1646, ifkun 31 Aar gammel. I Sigprædikenen roses han ogsaa for sit huslige Liv og sin Velvillie imod sine Tjenere og Bønder, hvilke han „hævede og forsvarede“ imod Uret. Sine jævnlige omgiffes han kærlig og vel, lod enhver blive den han var og hørte ikke gjærne nogen vorde bagtalt. Hans Enke Fru Mette Rosenfrands giftede sig 2den Gang med Erik Bille til Røgismose og 3die Gang med Niels Krabbe til Skjellinge. Efter denne sidste var hun Enke i Aaret 1664, da hun den 5te Septbr. udstædte en Skrivelse til Rigens Statmester Hr. Hansibal Sehested, at der til hendes afdøde Mand Niels Bind, hans undergivne Officerer og det hele Kompagni var ublagt efter Regnskabet's Opgjørelse 2 Gaarde paa Bornholm i Vester-Mariæ og St. Ibs Sogne. Hun beder nu om at faa endeligt Skjøde derpaa, da hun daglig søges af adskillige Officerer for dette Krav og ej kan tilfredsstille dem, før Gaardene ere hende tilfjødede af Kongen. Dette Krav var 1587½ Rdlr., hvoraf Krigskommissæren Knud Ulfeld i sin Tid havde udredet de 1,000 Rdlr.; de 2 Gaarde vare 11 Tdr. 4 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb. Hartkorn til 50 Rdlr. Tønden, ialt 588 Rdlr. 3 ½ 9 β, saa at Fru Mette vilde faa 1 Rdlr. 9 β mere end der tilkom hende. Det hele oprindelige Krav havde i Følge Brev af 20de Novbr. 1645 været 6,350 Rdlr. Paa disse 2 Gaarde fik hun den 22de Septbr. 1664 Pantebrev med samme Ret som Kronen havde haft, indtil det indløstes fra hende. Nogle Aar efter Niels Bind's Død arvede hans eneste Barn Datteren Fru Kirsten Bind, gift første Gang med Tage Krabbe til Gunderslevholm, Grundet, og efter dennes Død fik hun Generalmajor Otto Friedrich von Gamm, der saaledes blev Gaardens Ejer. Han var født i Schlesien 1640 og døde i Marts 1698 paa Grundet. Fru Kirsten var død paa denne Gaard den 3die Oktbr. 1690. Hendes Søn af første Ægteskab Major Erik Krabbe, død 1709, arvede Gaarden efter Stiffaderen.

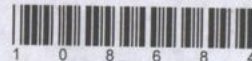
Efter hans Død tilhørte Gaarden Oberste Henrik von Brockdorff, død 1740 og begravet i Øster-Snede Kirke, og dennes Arving var Sønnen Schack von Brockdorff, død 1761. Hans Enke Fru Sofie Hebevig von Grabow ejede derpaa Grundet indtil sin Død 1784. Deres Datter Johanne Marie von Brockdorff var gift med Kammerherre Hans Helmut von Lüttichau til Stamhuset Tjele, og han blev 1789 Gaardens Ejer ved offentligt Salg. Han døde 1801, og Gaarden tilfaldt da Sønnen Generalkrigskommissær Schack v. Lüttichau, gift med Antonie Elise Lunding, hvis Fader var Konferensraad, og ved hans Død 1819 købte hans to Sønner Auditor og Regimentskvartermester Hans Helmut Lüttichau (tilsidst Overpræsident i Kjøbenhavn), født 1794, og Matthias Lüttichau, Premierlieutenant i Artilleriet, Gaarden for 60,000 Rdlr. Den sidst nævnte udløste senere sin Broder og er endnu Ejer af Grundet. Han har været Chef for Artilleriet og i nogen Tid Krigsminister. Sin Væbhed og Kærlighed til Fædrelandet viste han især, da han i Februar 1864 mødte sig den sørgelige og ynkkelige Rømning af Danedirke. En meget kort Tid, ifkun et Par Uger, var han derpaa Hærens øverste Fører og sjærnedes derefter fra Krigstjenesten.

Alle Gaardens Bygninger, der ved den nuværende Ejers Tiltrædelse vare meget brøstfældige, ere af ham opbyggede. Den grundmurede Hovedbygning, der er 2 Etager høj, og de 2 grundmurede Sidesløje tillige med nogle af Udhusene danne en sammenbygget Firkant. Møllerriet med de dertil hørende Huse ligger uden for Gaarden. Paa Grund af dennes høje Beliggenhed frembyder den smukke Have, der staar i Forbindelse med Gaardens Skove, hvilke danne en Del af Ørjedsdalen, mangt et yndigt Skue.

I Aaret 1770 hørte der til Gaarden 87 Tdr. „ Skpr. 2 Fdk. Ager og Engs Hartkorn Hovedgaardstagt. „ Tde. 7 Skpr. „ Fdk. 1 Alb. Skovskylb og et Bøndergods af 200 Tdr. 4 Skpr. 2 Fdk. Hartk. med 1 Tde. „ Skpr. 2 Fdk. 1 Alb. Skovskylt. Det matriculerede Tiende-Hartkorn var 60 Tdr. Bøndergodset bortsolgtes i Tiden imellem 1770 og 1801, saa at der nu ifkun høre nogle Huse med 6 Tønder Hartkorn til Gaarden. Selve Hovedgaardens Hartkorn er 66 Tdr. 6 Skpr. „ Fdk. 2 Alb., og dens Fladeindhold er 800 til 900 Tdr. Land Ager og Eng. I Aaret 1852 udgjorde Gaardens hele Hartkorn 74 Tdr. 2 Skpr. 3 Fdk. 1 Alb., Husenes Tal var 21, hvoraf 15 Fæstehuse med 7 Tdr. 4 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb. Hartkorn og 4 Leje- og 2 Thyndehuse uden Jord.

DIS-Danmark

1 0 8 6 8 4